

פרשת ראה

קדושת ארון הקודש

לא תעשון כן לה' אלקיכם: (דברים יב, ד)

קדושת הבימה

איתא בגמ' (מגילה כו, ב) אמר רבא מריש הוה אמינא האי כורסיא (פרש"י כורסיא - בימה של עץ), תשמיש דתשמיש הוא ושרי, (שפורס מפה עליו, ואחר כך נותן ספר תורה עליו), כיון דחזינא דמותבי עלויה ספר תורה (בלא מפה), אמינא תשמיש קדושה הוא ואסור.

ובפירוש רבינו אברהם מן ההר יש פירוש מעניין, שמעיקר הוי סבר שכסוי הבימה הוא זה שמחזיק את הספר תורה, ואז הוא הבין שבעצם מה שמחזיק הספר תורה הוא הבימה ולא הכסוי, ולכן החליט שהבימה נחשב לתשמישי קדושה ולא לתשמיש דתשמיש.

ואמר רבא מריש הוה אמינא האי פריסא (פרוכת שפורסים אותה סביבות הארון), תשמיש דתשמיש היא (שהארון תשמיש קדושה הוא, והפרוכת שהיא תשמיש הארון הוה תשמיש דתשמיש), כיון דחזינא דעיפי ליה ומנחי ס"ת עליוה אמינא תשמיש קדושה הוא ואסור. (שהיו כופלין הפרוכת ומניחים עליה ס"ת בעצמו).

תשמיש קדושה – תשמיש דתשמיש

כתוב בשו"ע (או"ח קנד, ג) תשמישי קדושה, כגון תיק של ספרים ומזוזות, ורצועות תפילין, וארגז שנותנין בו ס"ת או חומש וכסא שנותנין עליו ס"ת, ווילון שתולין לפני ההיכל, יש בהן קדושה וצריך לגנוז. וכתב הרמ"א דדוקא הדבר שמניחין בהן דבר הקדושה בעצמו לפעמים, או שנעשית לכבוד כגון המכסה שעל הקרשים של הספרים, אבל אותו מכסה שהוא לשמור אותו מכסה שעל הקרשים, לא מיקרי תשמיש, דהוי תשמיש דתשמיש, וכל כיוצא בזה.

עוד כתוב ברמ"א (שם סעיף ו) וז"ל ופרוכת שאנחנו תולין לפני הארון אין לו קדושת ארון, רק קדושת ביהכ"נ, וכן הכלונסות שבו תולין הפרוכת, ומ"מ אסור לעשות מהם העצים שמסמנים בו הקריאה לחובת היום, שאינן קדושים כמו הם.

האם יש קדושה בארון הקודש ובבימה שלנו

על פי דברי כל הנ"ל יש לדון בארונות הקודש שלנו האם יש עליהם דין תשמישי קדושה, או אין דינם אלא כתשמיש דתשמיש, הואיל ואין אנו נותנים הס"ת בארון אלא כשהוא בתיק, ונמצא התיק של ס"ת הוא תשמיש קדושה, והארון תשמיש דתשמיש. ונ"מ האם צריך לגנוזם אחרי שבלו, שאם דין תשמיש קדושה עליהם אז צריך גניזה, ואם דין תשמיש דתשמיש עליהם אינו צריך גניזה. עוד נ"מ האם מותר לשים בהם דברים שאין קדושתן כקדושת ס"ת.

ומה"ט יש לדון ג"כ בבימה שלנו, שאף פעם לא מניחים הס"ת על הבימה בלי המטפחת, ואפילו היכא שקוראים בס"ת על שלחן מקפידים לשים עליו טלית.

בימה

והנה לענין הבימה כתב המשנ"ב (ס"ק י) שאע"פ שעל השלחן שעומד על הבימה מונח מטפחת, ועל המטפחת מונח הס"ת, א"כ השלחן אינו אלא תשמיש דתשמיש, אפ"ה דין תשמיש

קדושה יש לו משום דלפעמים נותנין עליו הס"ת בלא מטפחת. וכתב השעה"צ שאף דבזמננו אין מצוי זה, אפ"ה פעמים שנשמט קצת המטפחת מתחתיה והשולחן משמש לספר תורה, ובהכי נוחא שלא הגיה הרמ"א על דין זה כמו על פרוכת בסעיף ו. ר"ל שאע"פ שבגמ' כתוב שיש לפרוכת דין תשמיש קדושה משום שלפעמים נותנים הס"ת עליו, כתב הרמ"א שפרוכת שאנחנו תולין לפני הארון אין לו קדושת ארון, רק קדושת ביהכ"נ, משום שכהיום לא משתמשים בפרוכת לכסות הבימה, אבל לגבי הבימה לא כתב הרמ"א כלום, אלא ע"כ כנ"ל שלפעמים מתגלה הבימה.

אמנם לעיל (סימן קמא, ד) כתב המשנ"ב שחולה או זקן הרבה שקשה לו עמידה בלי סמיכה, לא ישען על המפה שעל השלחן שתשמיש קדושה הוא, אלא על השלחן עצמו, משמע שנוקט מעיקר הדין שאין על הבימה דין של תשמישי קדושה.

ארה"ק

ולענין ארון הק' עי' בקרבן נתנאל (מגילה פ"ד סי' ב אות א) שכתב, דהאי דקאמר האי פריסא תשמיש דתשמיש הוא, משום שהס"ת מניחים אותו בתיק שלו בתוך הארון, נמצא שהתיק הוא תשמיש קדושה, והפרוכת תשמיש דתשמיש, וכל שכן הארון עצמו דפשיטא דהוי תשמיש דתשמיש וכו', הילכך לדידן שמלבישים הס"ת מטפחת ומעיל הוי הארון תשמיש דתשמיש, ואין עליו דין תשמישי קדושה שנגנזים.

ובשו"ת יביע אומר (ח"ח או"ח סימן יט) הביא ראייה לדבריו מדברי ראבי"ה (מגילה סימן תקצ), שכתב שיש למצוא קצת היתר לכורסיי שבזמן הזה שאין רגילים לתת עליו ס"ת בלי מטפחת מש"ה הוי תשמיש דתשמיש, א"כ י"ל דה"ה לגבי ארון הקודש.

וכן מתבאר מדברי הב"ח (יו"ד סימן רפב) שכתב, דמ"ש הרמב"ם (בפרק י' מהל' ס"ת ה"ד), תיק שהוכן לס"ת והונח בו, וכן המטפחות והארון והמגדל שמניחים בו ס"ת "אף על פי שהספר בתוך התיק", היינו משום שאע"פ שאין מניחים בארון ובמגדל הס"ת כשהוא לבדו, אלא כשהוא בתוך התיק, אעפ"כ לפעמים מניחים הס"ת כשהוא לבדו בלא תיק.

והנה בשו"ע (יו"ד רפב, יב) כתוב דברי הרמב"ם בשינוי לשון קצת, וז"ל תיק שהוכן לס"ת והונח בו, וכן המטפחות והארון והמגדל שמניחים ס"ת בו, **אף על פי שאין מניחים בו ס"ת כשהוא לבדו אלא כשהוא בתיק ... כולם תשמישי קדושה הם ואסורים וכו'**, הוסיף לומר שאין מניחין כלל לבדו בלי התיק.

וכתוב בביאור הגר"א (שם ס"ק כח) דמש"כ בגמ' מריש כו' דוקא אכסא שמניחין (הס"ת עליו), אבל בתוכו לעולם תשמיש קדושה, כי אין מניחין בתוכו לעולם בלא תיק ומטפחת, ואפ"ה אמרינן דתשמיש הוא. לדבריו אין הסיבה שהוי תשמיש דקדושה משום דלפעמים משתמשים בלי התיק, אלא שיש הבדל בין מונח עליו למונח בתוכו. ומדייק כן מלשון המחבר שכתב אע"פ שאין מניחים בו ס"ת כשהוא לבד, משמע שלא קיים מציאות שמניח הס"ת בלי התיק, ובכל זאת נחשב תשמיש קדושה. ועי' לקמן האם מותר לשים שאר ספרים על הבימה, וגם האם מותר לישען על הבימה.

ארון ספרים

וע"ע במשנ"ב (קנד, ט) שג"כ נקט שארה"ק חמור יותר ונחשב לתשמישי קדושה אע"פ שלעולם אין מניחין שם הס"ת בלי הכסוי אבל מטעם אחר. עי"ש שדן על ארונות הספרים שלנו, שהספרים מכוסים בנייר ובעור או בקרשים, שמקרי התיבה תשמיש דתשמיש. ומקשה מהא דקי"ל שארגז שנותנין בו ס"ת, אפילו אם הס"ת מונחת בתיק הוי הארגז תשמישי קדושה, ותי' דארגז שאני שעשוי לכבוד הס"ת, כדאיתא בגמרא, משא"כ באלו התיבות שעשוי רק לשמירה בעלמא.

ארון ספרים שלנו

ויש לדון לפי"ז בארון ספרים שלנו במקרה שיש להם דלתות, שלפי הגר"א שהטעם דארה"ק יש עליו דין תשמישי קדושה משום שהס"ת מונח בתוכו, לא עליו, א"כ ה"נ בארונות הספרים שיש להם דלתות נחשב שהספרים בתוך הארון, לא עליו, ויהיה להם דין תשמישי קדושה.

ולפי סברת המשנ"ב יש לדון במי שיש לו ארון מפואר שבוודאי עשויים לכבוד כמו ארוה"ק, ויהיה להם דין של תשמישי קדושה וצריך גניזה. ויהיה אסור ג"כ לסמוך עליו, שהצד שמותר לסמוך על ארונות ספרים הוא משום סברת המשנ"ב שאין הספר עצמו מונח על המדפים, אבל אם נאמר שהיכא שהוא לכבוד אז בכל מקרה נחשב לתשמיש קדושה, א"כ יהיה אסור גם לסמוך עליה, אא"כ נאמר לב ב"ד מתנה עליהם, אבל על ארון של יחיד כתב מהרש"ם (הובא להלן) שאין לומר לב ב"ד מתנה.

ספרים בלי מכסה

עוד יש להעיר שהרי לפעמים יש ספרים בארון שאין להם מכסה, א"כ למה לא נאמר שיהיה על ארון הספרים דין תשמישי קדושה. וראיתי בספר ברכ"י (קנד, ג) שמביא בשם ר"י בן הרא"ש בספר "חקת התורה" שלו, שנשאל על אלו הארמאדיו"ס או תיבות המיוחדות לשום שם ספרי הקדש, אי הוי דינם כתשמיש קדושה או לא, כי ספק הוא בידי אם יוכל להשתמש בהם תשמיש חול. וטען השואל דדוקא בימי רבותינו שהיו ספריהם נגללים ואין להם תיק וכיסוי אחר, כדאמרינן (מגילה כו, ב) בקומטרי דספרי תשמיש קדושה הוא, אבל בזמן הזה שכל ספרינו מכוסים בקרשים או בעורות או בנייר א"כ אותו כיסוי הוא תשמיש קדושה, והתיבות תשמיש דתשמיש. אמנם שאל האם יש לחוש דלפעמים תוך הארמאדיו"ס או התיבות שמים קונדריסים, ואולי אין אנו משימים אותם אלא לנטורי בעלמא עד שנהיה פנויים לכסותם בקרשים או בעורות, ונמצא כי תיבות אלו הו"ל כמו אנדרונא דלנטורי בעלמא הוא דעבידא. והשיב ר"י בן הרא"ש וז"ל כדעתך כן דעתי משום דאזלינן בתר רוב תשמישיהו, והוא שמימים בהם ספרים מכוסים, והקונדרסים הוו לגבייהו מיעוטא דמיעוטא ובטלי לגבי שאר ספרים המחופים.

ובשו"ת דובב מישרים (ח"ג סי' צב) תמה על מש"כ דהולכין אחר רוב תשמישו, הלא להיפוך מבואר במגילה (כו, ב) אמר רבא מריש הוי אמינא האי כורסא תשמיש דתשמיש הוא ושרי, כיון דחזינא דמותבי עלויה ס"ת אמינא תשמיש קדושה הוא ואסור, והיינו כיון שלפעמים מניחין הס"ת עליו בלא המפה חשיב כתשמיש קדושה לחוד.

אבל עי"ש שמסיק שמותר להשתמש בעצים של ארון ספרים בשביל עצי סוכה. ובסוף מביא משו"ת אמרי יושר (ח"א סי' מ"ה) שהחמיר קצת להפקיע קדושת הארגז ע"י מכירה בדבר

מועט ויקנה מזה ספרים. אבל כתב שהמעייין יראה שכתב זאת רק לתוספת חומרא, ובנדון דידן גם הוא בודאי לא היה מחמיר כ"כ אחרי שהוא לצורך דבר מצוה.

שאר ספרים בארה"ק

הב"ח (ס"ס קנג) הביא מש"כ מהרש"ל שאין קרוי הורדה מקדושה חמורה אם מניחים שאר ספרים בארון הקודש אצל ס"ת, שהרי עודנו קיים בקדושתו. תדע שהרי נהגו מעולם להניח בארון יריעות פסולות, והוא הדין חומשים ושאר ספרים. הב"ח חולק וס"ל שאין להקל אפילו להניח ספרים אצל ס"ת, וכן יריעות פסולות, כי מי הגיד לנו שמנהג ותיקין הוא.

המג"א (סימן קנד ס"ק יד) הביא דברי הב"ח, והעיר, כי בספר חסידים (סימן תתקלד) איתא שאסור להניח בארון יריעות פסולות. וסיים, ואפשר דשרי משום לב בית דין מתנה עליהם. ובשו"ת יבי"א (הנ"ל) העיר ממעשים בכל יום שאם נמצא פיסול בס"ת בשעת הקריאה שמחזירים הס"ת הפסול לארון הקודש, אף שמבואר ברמב"ם (פרק י' מהל' ס"ת), שס"ת שיש בו טעות או שחסר בו או שיתר בו אות אחת, או שהיתה אות אחת דבוקה בחבירתה, הרי זה פסול ואין בו קדושת ס"ת, אלא הרי הוא כחומש מן החומשים. וכ"כ בשו"ת הריב"ש (סימן רפה), ובשו"ע (סימן קנג ס"ג), ובע"כ דסמכין אהא דלב ב"ד מתנה עליהם.

וכתב שבס' חסידים כתוב להדיא לחלק בין ס"ת פסול שמותר לשים בארה"ק, ליריעות שאסור. עי"ש שמביא הא דלוחות ושברי לוחות היו מונחים בארון, ולכן כתב שאם יש ס"ת שמקצתם קרועים ומחוקים ישימם עם הס"ת בארון. אבל כתב שאם בא לגנוז יריעות של ס"ת לא יתכן שיהיו בארון, ויגנוזו במקום אחר וכו'. הרי לן שבס"ת שלם גם הס' חסידים מודה שיש להקל, ובפרט שאפשר לתקנו, משא"כ סתם יריעות פסולות.

שברי לוחות

ובשו"ת נודע ביהודה קמא (או"ח סימן ט) ג"כ נשאל האם מותר להניח ספרי תורה הפסולים, שאינן ראויים עוד לתיקון, בארון הקודש המקודש לספרים הכשרים, והשואל הביא ראייה משברי לוחות שמונחים בארון עם הלוחות השלמים. ודחה הראיה משום דשברי לוחות היה בהם קדושה יתירה, שהיו מעשה ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו. ותמה עליו הנו"ב דלדבריו איך הביאו במנחות (צט, א) ראייה מזה להזהר בתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו, שאני התם שיש בהם קדושה יתירה. אבל כתב שעיקר הראיה אינו כלום, דשם מתחלה על דעת כן נעשה הארון להניח בו שברי לוחות ג"כ, ופשיטא דתנאי מתחלה מועיל כמבואר ברמ"א (או"ח סי' מ"ב סעיף ג), ואעפ"כ יפה הוכיחו מזה להזהר במי ששכח תלמודו, מדחזינן שהקפיד הקדוש ברוך הוא על שברי לוחות להניחם בארון והתנה על תנאי הזה. (ולא ראה את דברי סה"ח שהביא הראיה משברי לוחות וכו').

ומסיק הנו"ב "פוק חזי מה עמא דבר", ומעשים בכל יום כשמוצאים טעות בשבת בשעת קריאה מחזירין ספר זה לארון ומוציאים אחר, הרי שאע"פ שספר הזה נמצא פסול לשעתו מחזירין לארון הקודש המיוחד לספרים הכשרים. ואין לומר דשאני התם שדעתם לתקן הספר ההוא לכן הוא בקדושתו, משא"כ הספרים שהוא שואל אינם ראויים עוד לתקן, דאטו בדעתם הדבר תלוי, הרי כל זמן שלא נתקן הרי הוא פסול. ועוד דגם ספרים אלו מה שאינן ראויים לתקן היינו מרוב הטרחה, אבל בודאי אם ירצו להוציא הוצאות רבות הכל יוכל להתקן. וא"כ כשם שמחזירין בשבת ספר שנמצא בו פסול לארון, כן אין איסור להניח ספרים הללו בארון הקודש. ואכתי יש

לדחות דספר שנמצא בו פסול אכתי כשרים שאר חומשי תורה שבאותו ספר עצמו, וכשר לקרות בהם כמבואר באו"ח (קמג, ד) בהג"ה. ועוד דספר שנמצא בו טעות דבר הרגיל הוא וי"ל לב ב"ד מתנה עליהם, מ"מ נראה להקל.

אבל כתב שבלא"ה אסור שמא יבואו לידי מכשול לקרות מתוכו, הרי מבואר ביו"ד (סי' רע"ט) שספר תורה שאינו מוגה אסור להשהותו יותר משלשים יום אלא יתקן או יגנוז.

להלכה המשנ"ב (שם ס"ק לא) שמביא דברי הס"ח שאסור להניח בתוך ארה"ק יריעות פסולים דהוי הורדה לקדושה, ומביא ג"כ מש"כ המ"א דאפשר דשרי משום דלב ב"ד מתנה עליהם, וכ"כ בא"ר בשם שכנה"ג דנוהגין להניח בתוכו יריעות פסולים. אבל חומשים ושאר ספרים יש ליזהר שלא להניח בתוכו אפילו לפי שעה, בין כשהס"ת מונח בתוכה או לא, ובארון הבנוי בחומה לפי המבואר לעיל בס"ג בהג"ה דיש לו רק קדושת ביהכ"נ שרי.

ומביא דברי הט"ז שמפקפק על מה שנוהגין בהו"ר שלאחר שמוציאין כל הס"ת שמים שם נר דולק, דהוי דופן ארון הקודש תשמיש לאותו הנר.

שימוש בספרים

ממשיך המשנ"ב שאסור להשתמש בספר להנאתו, כגון להגן בפני החמה או כדי שלא יראה חבירו מה שעושה. ולהניח ספר אחר תחת ספר שלומד בו כדי להגביהו, יש להתיר. ואם כבר מונח ספר אחד, לכו"ע מותר להניח ספר אחר עליו. וכשהשמש זורחת על הספר שלומד בו יש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות לצל, כיון שאינו עושה להנאתו.

עוד כתב שלא ישרטט קונטרס על הספר שהקונטרס עדיין אין בו קדושה, אבל כשכבר כתוב עליו ד"ת יש להקל אם הוא לצורך. אל יניח קונטרסים שלא נכתבו במ ד"ת בספר, ולא שום דבר, ופשיטא לכתוב בספר חשבונותיו דאסור ולא ינסה בו בקולמוס. ומכאן תוכחה מגולה לאלו שמניחים דפים ריקים בגמרות שלהם, שאע"פ שהוא לצורך כתיבת דברי תורה, אבל בינתיים אין על הדפים שום קדושה, ואסור להניחם בספר.

לעשות מארה"ק ארון למת

בשו"ת חת"ס (ח"ו סי' י) נשאל האם מותר לעשות מארון הקדש ישן ארון למת מצוה, כמו מטפחת שבלו שעושין אותו תכריכין למת מצוה, וזו היא גניזתו כמבואר במס' מגילה (כה, ב), ופסקו הרמב"ם ושו"ע, וא"כ לכאורה מכ"ש ארון הקודש שקדושתו קלה ממטפחת, כמבואר במתני' ר"פ בני העיר, מכרו מטפחת לא יקחו תיבה שהוא ארה"ק, דה"ל הורדה מקדושה.

והשיב דלא שפיר דמי למעבד הכי, ואין לנו אלא דברי חז"ל והזכירוהו הפוסקים להדיא, דהיינו מטפחת שבלו ולא תיבותא דארפט. וחילוק גדול יש ביניהם, שהרי צריך להבין מ"ט התירו לעשות ממטפחת תכריכין למת מצוה, נהי שזו היא גניזתו מ"מ תשמיש קדושה איך ישתמשו בו חול, וצ"ל דהאי נמי תשמישי קדושה דאדם ישראל הוי כס"ת, כדאמרינן (מגילה כט, א) כנתינתה כך נטילתה, ואיתא במס' מו"ק (כה, א) הא למה זו דומה לס"ת שנשרף, ואע"ג דבחייו אינו רשאי לשמש בתשמישי ס"ת, משום שאין הקדוש ברוך הוא מייחד שמו על הצדיקים כל זמן שהם חיים, ואל תאמין בעצמך תנו, משא"כ אחר שכיפרה עליו מיתתו עמך כולם צדיקים. ונוסף עליו דהאי גופיה מצוה הוא, דהא במת מצוה עסקינן שאין לו תכריכין כדי צרכו, משו"ה התירו. וא"כ תינח לעשות מהן תכריכין שהוא תשמיש המת עצמו, כמו שהיה

מקודם תשמיש לס"ת עצמו, משא"כ לעשות ארון למת שהוא רק תשמיש דתשמיש שהרי אין מת נקבר ערום, ומעיקרא היה הארון הקודש תשמיש לס"ת עצמו, משום דכמה פעמים המטפחת קצרים ועצם הס"ת נוגע בארון הקודש, ולפעמים כשמפשיטים הס"ת מונח עליו בלי מטפחת כלל.

לעשות מארה"ק שבלה ארון ספרים

בשו"ת מהרש"ם (ח"ד סי' נז) נשאל על אחד שהיה לו מנין בביתו, והיה לו ארה"ק לצורך הס"ת,

ואחר שהתבטל המנין ולקח משם הס"ת נתיישן הארה"ק ונתקלקל קצת עד שאינו מפני הכבוד להניח בו הס"ת, האם יש היתר להניח בו שאר ספרים, או שמחויב לגנוז, או להניחו פנוי וריק מכל דהוי ביזוי יותר מלהניח בו שאר ספרים. וצייד השואל דכיון דהוי של יחיד למנין שבביתו שהוא דרך ארעי כנהוג ועומד להתבטל בכה"ג ודאי מותר.

לב ב"ד מתנה

עי"ש שמקור הדין הוא בט"ז (סי' קנ"ד ס"ק ז') דהיכי דעושין אותו לזמן מותר לשום בתוכו ספרים, דגם זה בכלל "לב ב"ד מתנה", אך לפי"ז בנ"ד דהוי של יחיד גרע טפי, לפמ"ש התוס' במנחות דף ט"ו) דבהקדש נדבת יחיד ל"ש כלל הא דלב ב"ד מתנה.

חידוש הט"ז בענין מעלין בקודש

הנה הט"ז חידש שם עוד דהיכי דלא חזי לקדושתו הראשונה שפיר מורידין לקדושה קלה, ובספר בכור שור (מגילה כו, ב) האריך לסתור דבריו, ואולם בשו"ת תוע"ר (סי' ג') האריך לסתור ד' הבכ"ש והוכיח כדעת הט"ז, וסיים דהסומך על הט"ז לא הפסיד, ובפרט בהקדש יחיד דמעיקרא לא לחלוטין הוקדש, ודאי דיש להקל ע"ש. וא"כ בנ"ד שהיה במנין של יחיד שפיר יש להקל להניח בו שאר ספרים.

אבל כתב מהרש"ם שבשו"ת הריב"ש מבואר דלא כהט"ז, שהב"י (יו"ד סי' ר"פ) מביא דבריו בענין דבק בטלאי, שאסור ליקח גליון מס"ת שנקרע בשעת גזירה דמעלין בקודש ולא מורידין. מבואר דגם כה"ג שאינו ראוי עוד לקדושתו הראשונה אפ"ה אסור ליקח להורידה לקדושה קלה ממנה. וגם מהא דס"ת שבלה אין עושין ממנה מזוזה לפי שאין מורידין מוכח כן. אבל מ"מ בנ"ד שהיה של יחיד דעשוי להשתנות, י"ל דכו"ע מודו להקל.

בשדי חמד (במערכת המ"ם כלל קצד) הביא מספר שבילי דוד דכל מה שהתיר הט"ז הוא בתשמישי קדושה, אך בגוף הקדושה לא התיר להוריד דבר מקדושתו, וכ"כ נמי בספר תשובה מאהבה (סי' ט). ולפי"ז מיושב הקושיא מס"ת שבלה ותפילין שבלו שאסור לעשות מהן מזוזה, דהתם הוי גוף הקדושה ולא תשמישי קדושה.

מנהג לזרוק ההושענות על גב הארה"ק

מנהג ידועה בהרבה מקומות שבהושענא רבה אחרי חבטת ההושענות זורקים אותם על ארה"ק, ויש להעיר למה אין כאן משום משמש תשמיש חול בדבר שהוא תשמישי קדושה, שהרי לארה"ק יש דין תשמישי קדושה, וההושענות אין להם אלא דין של תשמישי מצוה, שלאחר

המצוה נזרקין, א"כ למה מותר לזורקם על ארה"ק. וכתב מהרש"ם (שם) שכיון שנהגו כן ודאי לב ב"ד מתנה.